

329-330 OPUSCULUM DECIMUM QUINTUM. DE SUAE CONGREGATIONIS INSTITUTIS. AD STEPHANUM MONACHUM.

ARGUMENTUM.

Stephano cuidam qui ex coenobio ad eremum emigraverat, eremiticae vitae, et conversationis praecepta desideranti depromit: nec non eremitarum, quibus ipse praeerat, regulas, et vivendi instituta exponit; saluberrima interim monita immiscens, ut rudem adhuc, et huiusmodi viae rationis inexpertum ad insidias cacodaemonis superandas: dura, et aspera quaeque preferenda: et denique ad omnes perfecti eremitae numeros implendos gradatim perducatur.

Charissimo fratri STEPHANO, amore supernae charitatis incluso, PETRUS ultimus crucis Christi servus, salutem in idipsum.

Honestae petitionis tuae, dilectissime fili, vota suscepimus, quibus te per nostrae admonitionis apices eremiticae vitae regula postulas informari. Monasterialem quippe latitudinem fugiens, mox fervido spiritu cellulae te carceralibus angustiis inclusisti. Non contemnenda plane petitio, nec otiosum, vel ineptum negotium: sed si exsecutor inveniretur idoneus, etiam posteris non mediocriter profuturum. Nos autem, qui in huius professionis via neminem vivendo praeimus, caeteros loquendo praeire, velut indices, sive iudices itineris, temerarium iudicamus. Praeposterum quippe est, si lingua tanquam magisterii super alios arripiat ferulam, cujus adhuc

vita flagellis obnoxia exhibet clientelam. Sed qui calcato propriae voluntatis arbitrio obedire Deo per omnia decrevisti, dignum profecto est tuis quoque petitionibus a fraterna charitate non segniter obedire.

Quapropter in angusto positi, dum et tuis desideriis satisfacere cupimus, et tamen propriae mensurae metas excedere non audemus, tutum nobis arbitramur, et integrum hujus quidem institutionis praecepta non edere; sufficiat autem, quod in nostra fieri congregatione conspiciamus, et experti sumus, simpliciter explicare. Nec tam quid ab eremitis fieri debeat, generali definitione praescribimus, quam quod in hac eremo fiat, cum de loco, tum persona specialiter intimamus. Quod tamen ex charitate legentibus infructuosum esse non credimus, cum ad perfectionis culmen praecepta quidem moveant, sed exempla compellant.

[DE INSTITUTIS SUAE CONGREGATIONIS.]

CAPUT PRIMUM. *De solitariae vitae laudibus.*

Vere, frater, ut dicitur, ipsius rei notam fixisti, cum ad Deum redire non per qualemcunque, sed per auream viam laudabiliter elegisti. Nec ad hoc te prudentia humanitatis impulit, sed divinus procul dubio Spiritus incitavit. Haec est enim via, quae inter reliquas ad summa tendentes eminens, et excelsa est. Interim per se currentem jam ponit in patria: et eum, qui adhuc versatur in labore, jam quodammodo recreat,

et consolatur in requie. Haec nimirum via per se commeantium gressus neque spinis sollicitudinum pungit, neque luto negotiorum saecularium impedit. Porro haec via spatiosa simul et angusta: sed hoc modo, ut quisquis per eam comite coelesti desiderio graditur, et propter angustias noxie non impingat, et propter latitudinem a rectitudinis linea non divertat. Nam etsi incipientibus plerumque stricta, vel difficilis videatur, non tamen mox, nisi quod absit, fides desit, inconstanti pusillanimitate deseritur: assuetis autem et perfectioni jam propinquantibus, vel haerentibus facilis quidam, et quodammodo lata via videtur eremitica vita. Nunquam tamen a portanda post Jesum cruce deficiunt, dum et proprias voluntates reprimunt, et adversus cogitationem suarum tentamenta conflagrant. Duxisti, frater, uxorem, quam non quidem cum uxoribus Jacob vel a gignenda sobole sterilitas privet, vel a venustate vultus lippitudo **331** dedecoret; sed illam profecto, quae sit et cum Lia fecunda, et cum Rachele formosa. Nimirum ut et tibi clarescat obtutus ad videndum principium, et plurimi nobiles tui fervoris imitentur exemplum.

Haec profecto est mulier, de qua dicitur: «Quia fortitudo, et decor est indumentum ejus (**Prov. XXXI**).» Solitariae nempe conversationis officium est, ut sic desudet quis in magni operis fortitudine, quatenus semper sollicitus sit in exhibenda decori animi puritate. Haec est, inquam, de qua rursus dicitur: Quia «manum suam misit ad fortia, et digiti ejus apprehenderunt fusum (**Ibid.**).» Quia videlicet hujus vitae idoneus exsecutor sic se per majora opera ex desiderii fervore dilatat, ut etiam cautus quae sunt minima non relinquat. Haec plane utrarumque sororum Lazari sibi vindicat dignitatem:

quia et cum Maria sedens ad vestigia Domini ejus verbis intendit, et cum Martha eundem Dominum diversis sanctarum virtutum epulis reficit (**Luc. XIX**).

Sed cur in describendis hujus sanctae vitae meritis diutius immoror? Plane ut compendiosius eloquar, multae sunt viae quibus itur ad Deum; diversi sunt ordines in universitate fidelium: sed in omnibus his nulla profecto via est tam recta, tam certa, tam expedita, atque cunctis supplantatoriae impactionis offendiculis aliena; quia et omnes fere occasiones, quibus peccari possit, eliminat: et plurima virtutum, quibus Deo placeat, incrementa convertat: ita ut quodammodo facultates adimat delinquendi, et bonis operibus insistendi vim necessitatis imponat. Quod nimirum qui non dedignatur inquirere, in aliis nostrae parvitatibus opusculis valet expressius invenire. Huic ergo sanctae, et, ut vere fatear, vivificae vitae illud non incongruenter aptatur, quod per Salomonem dicitur: «Multae, inquit, filiae congregaverunt divitias, et tu supergressa es universas (**Prov. XXXI**).»

CAPUT II. *De origine vitae eremiticae.*

Verumtamen rei ordo postulat, ut antequam ramos conversationis attingam, ipsam radicis originem solerter inquiram: et qui hujus institutionis auctores fuerint, evidenter expediam. Dignum scilicet arbitror fontem prius aspicere, ut post securius valeam rivos haurire.

Hujus itaque vitae normam, ut anteriora praeteream, in Veteri Testamento Elias coepit; Eliseus vero aucto discipulorum collegio dilatavit. In Novo autem Paulus et Antonius non dissimili ab his invicem proportionem creduntur. Dum constet juxta fidem gestorum quod et Paulus in eremo singulariter vixit, et plures Antonius in hac professione discipulos enutrivit. Quanquam et hoc certe non lateat, quod et Moyses sub ipso tunc promulgatae legis initio quadraginta annis populum per deserta ductaverit (**Exod. XXIV**); totidemque diebus ipse Redemptor noster, illucescente jam videlicet Evangelii gratia, eremum consecravit. Teste Marco, qui post enarrationem baptismi, praesto subintulit: «Et statim Spiritus expulit eum in **332** desertum, et erat in deserto quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, et tentabatur a Satana, eratque cum bestiis (**Marc. I**).» Baptista quoque Joannes hujus professionis assertor non mediocriter exstitit, qui sine humano victu in deserto vivere non humana virtute decrevit (**Ibid.**).

CAPUT III. *De duplici eremitarum genere.*

Quapropter et ex ipsa nascentis hujus institutionis origine, et posteriorum deinde succedente processu manifeste colligitur, quod eremitarum ordo bipartitus est: quorum videlicet alii cellulas incolunt, alii passim per eremi deserta gradientes, certas aedes habere contemnunt. Sed qui per eremum spatiando discurrunt, anachoretae; qui vero cellulis contenti sunt, usitato vocabulo eremitae dicuntur: quibus nimirum nomen commune factum est speciale. Quanquam hujus temporis fratres superbum ducant hoc sibimet arrogare

vocabulum, sed humilitatis causa poenitentes se potius gaudeant appellari. Anachoretarum autem jam tunc filii Jonadab primitiae fuerant, qui, sicut Jeremias testatur, vinum et siceram non bibebant (**Jer. XXXV**). Habitabant porro in tentoriis, et quas nox compulerat, sedes habebant. Hi denique scribuntur in Psalmo (**Psal. CXXXVI**), quod primi captivitatem sint sub hujusmodi persecutione perpassi: quia ab exercitu Chaldaeorum vastante Judaeam, urbes sunt introire compulsi. Hac videlicet ratione, quod oppida carceres ducerent, et dulcis habitaculi requiem deserti solitudinem aestimarent. Sed nos sanctis anachoretis, qui hoc tempore aut rari sunt, aut nulli, solam reverentiam exhibemus, ad eremitas autem omnem hujus disputationis articulum vertimus.

CAPUT IV. Qua diligentia resistendum carnis ac diaboli tentationibus.

Quisquis igitur cellulam cum diabolo dimicaturus ingreditur, et in arena spiritualis praelii ferventis animositate pectoris incitatur, ad hoc totam suae mentis intentionem dirigat, ut delectationem carnis, vel ad momentum quidem jam ultra non sentiat; sed sibimet, simul et mundo mortuus vivat. Ad tolerandas itaque calamitates, atque miserias animum praeparet, morti se pro Christo devoveat, diversis virtutum telis lumbos mentis accingat; omnia sibimet aspera, et dura praeponat; ut cum acciderint, non improvidus enerviter concidat, sed omnia aequanimiter ferat. Plane sicut fluvius ex sui fontis origine perexiguus oritur, sed processu longioris declivii, rivis hinc inde confluentibus dilatatur: sic interior

noster homo in sanctae conversationis itinere tenuis, et velut aridus incipit: paulatim vero per incrementa virtutum quasi rivis undique concurrentibus convalescit.

Quisquis ergo nititur amnis fluentia restringere, juxta fontis aditum, necesse est satagat obstacula convectare: ut ubi nondum amnis, sed **333** adhuc rivulus cernitur, illic obicibus impactis facile reprimatur. Qui ad aulam quoque regiam properare disponit, in ipso demum expeditionis exordio cum paucis egreditur: confluentis autem subinde numerus societatis augetur. Quisquis denique huic struit insidias, non procul a domo, unde egreditur, latitat: ut necdum constipatus multitudine commeantium repentinos impetus non evadat. Tunc autem veraciter ad regem nostrum properantes iter incipimus, cum rudes adhuc, novique tirones in spirituali militia sacramenta juramus. Sed quia necdum spiritualium studiorum agmine circumfundimur, necdum perfectionis virtutibus roboramur; tunc veternosus hostis ante ipsum egressionis nostrae vestibulum insidias praeparat, ibi versutiae suae dolos, ibi malignitatis artes et laqueos, ibi deceptionum machinas, et omnia pestiferae calliditatis argumenta concinnat: quatenus rivum adhuc tenuem boni operis obstruat, et gradientem, antequam commeantium agmine fulciatur, exstinguat.

Sed inter has jaculorum crebrescentium grandines, inter istas bellorum ingruentium tempestates, Christi miles non formidine contabescat, non fractus labore deficiat; sed invictae fidei clypeo praemunitus, quo acriora infestantium luctatorum certamina tolerat, eo certius de vicina Dei auxiliantis aspiratione confidat. Nec prorsus addubitet, quia si primae tentationis articulum illaesus evaserit: paulo post

roboratus, et validus, terga vertentibus ac succumbentibus suis adversariis, praevalebit. Idcirco nempe insidiator spiritus totum fel suae nequitiae circa novitios evomit. Ideo omne virus artificiosae ac deceptoriae calliditatis effundit: quia non ignorat, quoniam si tunc effectum perversi conatus amiserit, opportunitatem laedendi postmodum non habebit. Imo qui supplantare non potuit, ruinae postmodum turpiter subjacebit; et qui rudi non praevalet, exercitato succumbet.

CAPUT V. *De quiete, silentio, et jejunio, eremitis praecipue necessariis.*

Notandum autem, quia cum omnibus ad aeterna festinantibus universae virtutes animi sint habendae, solitariae vitae proposito tria sunt praecipue exteriora videlicet, congrua speciali prae caeteris observatione tenenda: quies scilicet, silentium, atque jejunium: et caetera quidem instrumenta justitiae in sola plerumque devotione, vel habitu; ista autem in exercitio debent familiari quadam sedulitate versari. Sicut enim sacerdotis est proprium sacrificiis offerendis insistere, doctoris est praedicare; ita nihilominus eremitae officium est, in jejunio, silentioque quiescere. Unde non frustra reperitur ab antiquis vitae hujus institutoribus dictum: *Sede in cella tua, et retine linguam tuam, et ventrem, et salvus eris.* Venter siquidem reprimendus est, ne dum ipse immoderate repletur cibis, caetera quaeque membra inficiat vitiis. Lingua vero restringitur, quia indisciplinate laxata, supernae gratiae vigore animam vacuat, **334** et a statu salutiferi rigoris enervat. Verumtamen modus atque discretio in talibus est adhibenda;

ne quod indifferenter agitur, velut onus importabile, per intolerantiam pusillanimiter deponatur. Sicut ergo supra promisimus, quae in hac eremo vivendi regula teneatur, breviter explicemus: ut dum hanc quasi quoddam vivendi metrum considerationis tuae oculis apposueris, sive excedens, sive inferius gradiens, ad hanc sedula intentione recurrens, errare non possis.

CAPUT VI. *Regula jejunii ac refectionis.*

Ab Idibus itaque Septembris usque ad resurrectionem Dominicam, quinque per hebdomadam diebus tenetur hic ex more jejunium. Ab octavis autem Paschalis festivitatis usque ad sextum diem Pentecostes, quatuor tantum per hebdomadam diebus jejunium celebratur. Hac videlicet discretione servata ut propter Dominicum diem, de cujus speciali reverentia nullus addubitat, etiam tertia et quinta feria bis in die reficiant fratres. Illo enim tempore licet aliquanto remissius vivere: tametsi minime prohibeantur monachi auctoritate sacrorum canonum jejunare. Ab octava vero Pentecostes usque ad Nativitatem B. Joannis, tertia quidem feria pulmentum fratribus hora nona tribuitur, quinta vero feria refectio iteratur. Porro a festivitate S. Joannis usque ad Idus Septembris, tertia et quinta feria bina refectio in die teneatur: reliquis vero quatuor diebus jejunium ex more servetur. Salvo videlicet eo, quod si quis inter fratres infirmari conspicitur, mox illi, prout necesse fuerit, misericorditer subvenitur. In festivitibus duodecim lectionum, quaecunque veniunt ab Idibus Septembris usque ad Resurrectionem

Domini, semel tantum reficiant fratres; exceptis videlicet his solemnitatibus, omnium sanctorum, S. Martini et S. Andreae, hebdomada Natalis Domini, et uno die Epiphaniae, et Hypopanti. Quibus nimirum diebus iteratur pro more relectio. In caeteris autem festivitibus una tantummodo sint refectione contenti.

Notandum autem, quia non omnes, quae in monasterio, etiam in eremo celebrantur festivitates. Et hae quae illic fiunt, plerumque transmutantur, ut aut in tertia, aut in quinta feria celebrentur: exceptis nimirum praecipuis festivitibus, quae ob reverentiam dignitatis mutari non possunt. Plerasque autem festivitates, quae non adeo sunt praecipuae, sive in quadragesimali tempore, sive per totius anni curriculum, cellerarius cum his qui juxta ecclesiam commorantur, cum duodecim celebrent lectionibus: atque si priori videtur, aliqua illis, rarissime tamen, misericordia refectionis impendatur. Caeterum ii qui per diversas sunt cellulas constituti, dum foris minime prodeant, trina lectione contenti, jejunium ex more conservent. Jejunare autem illos dicimus, qui panem cum sale et aqua percipiunt. Ubi praeter haec aliud quid additur, in eremo jejunium non vocatur. Duabus autem illis quadragesimis **335** quae vel Natale Domini, vel sanctum Pascha praecedunt, nonnulli fratres hic sunt, qui totam hebdomadam jejunando transcurrunt; et quotidie, exceptis Dominicis, in pane et aqua vivunt. Quidam etiam fratres in utriusque quadragesimae non solum quibusque festivitibus, sed et Dominicis diebus coquinatibus abstinent. Quod nos in Dominicis diebus primo quidem propter excellentiam sanctae Resurrectionis curavimus prohibere, sed rursus coacti sumus

fraterna supplicatione permittere. Vescuntur autem pomis, et herbarum radicibus, ac leguminibus infusis, vel etiam elixis.

Nec illud plane silenter omittimus, quod in quadragesimae utriusque principio omnes monachi, necnon et laici triduanum jejunium districte conservant: ita ut qui a percipiendis alimentis omnino se compescere nequeunt, solo tamen pane simul et aqua contenti vivant. Est autem consuetudo fratribus omni tempore duo in Dominicis diebus habere pulmenta, propter duas scilicet quadragesimas superius nominatas: in quibus per omnes, et Dominicas videlicet, et sanctorum festivitates, uno duntaxat probantur esse contenti. Caeteris autem diebus, quibus nimirum temperato jejunio remissius vivunt, si bis in die comedunt, duo illis pulmenta fiunt, prandentibus unum, coenaturis alterum exhibendum. Sin autem una sit refectio tantum, unum sit nihilominus et pulmentum. Quod autem in Dominicis diebus duo hic fieri solere pulmenta meminimus, constat extra eremiticam regulam idcirco fuisse permissum, quia perraro huc ab extraneis oblationum deferatur exenium. Caeterum ubi locus frequentatur devotione fidelium, cessat procul dubio geminatio pulmentorum.

Unde fit ut in illa eremo, quam auctore Deo in latere Suavicinii montis ipsi construximus, pulmentum praeter unum, cunctis aequae temporibus penitus ignoretur. A vino autem aliquanto tempore continuimus, ita ut neque laici, neque extrinsecus venientes, vel etiam in Pascha Domini aliquid hic praeter aquam biberent: neque vinum hic, nisi pro sacrificio haberetur. Sed quoniam et hic manentes coeperunt aegrotando deficere, et quidam ad eremiticam vitam transire cupientes, hujus rigoris observantiam

videbantur penitus abhorrere, fraternae, sive, ut verius dicam, communi imbecillitati dispensatorie condescendentes indulgimus, ut vinum servato sobrietatis moderamine biberetur. Ut quod cum Joanne non possumus ex toto relinquere (**Luc. I**), saltem cum Timotheo Pauli discipulo meminerimus infirmo stomacho parcere, et humiliter ministrare (**Timoth. I**); et qui prorsus abstemii esse non possumus, esse saltem sobrii studeamus. Verumtamen in praedictis duabus quadragesimis consuetudo tenuit, ut neque monachis, neque laicis vini, vel etiam piscis perceptio concedatur: exceptis his quatuor festivitibus, sancti scilicet Andreae, B. Benedicti, et Dominica palmarum, et Coena Domini: quibus nimirum sacratissimis diebus pisces, et vinum excellentium solemnitatum laetitia invitante percipiunt. In Sabbato autem sancto, nec non et vigilia Natalis Domini, ut labor ecclesiastici relevetur officii totum panem, **336** qui voluerint, comedunt: alium vero cibum, sive laici, sive monachi penitus non admittunt. Tres autem solummodo octavae per annum ita celebrantur, ut jejunare hic nemo cogatur, id est Dominicae resurrectionis, et sanctae Pentecostes, atque Natalis Domini. Sed quibusdam, quia propter desuetudinem grave est totius hebdomadae binam continuare refectionem, quoniam quidem hoc humiliter expetunt, jejunare aliquantulum pro misericordia conceduntur: quanquam in octavis Pentecostes et ecclesiastica traditio, et Patrum decernat auctoritas jejunandum. In reliquis vero octavis quarumlibet festivitatum, ecclesiasticum quidem, prout regularis ordo postulat, tenemus officium, tenorem vero consueti jejunii non mutamus.

CAPUT VII. *De servorum disciplina.*

Ut autem tota domus Dei sub regulari custodia, et disciplina teneatur, et unumquodque membrum operetur in corpore, juxta suae proprietatis officium, famuli quoque, qui huic loco deserviunt, ab assignato sibi vivendi ordine non recedunt: qui nimirum per totius annalis spatii cursum tribus per hebdomadam diebus tenent ex more jejunium. In illis autem duabus quadragesimis quatuor dies jejunio dedicant, exceptis his, qui in viam longius diriguntur. Porro quocunque prodeant, omni tempore carnibus non vescuntur: proprium etiam aliquid habere nihilominus, sicut et monachi, prohibentur. Nonnulli quoque ad audiendi Psalterii vigilias maturius surgunt, cum his videlicet fratribus, qui apud ecclesiam commorantur. Promissionem autem ingredienti hanc faciunt: *Ego frater N. promitto obedientiam et perseverantiam omnibus diebus vitae meae in hac eremo, quae est aedificata ad honorem Dei, et sanctae Crucis; pro timore Domini nostri Jesu Christi, et remedio animae meae. Quod si aliquo unquam tempore hinc fugere, vel abire tentavero; liceat servis Dei qui hic fuerint, me plena sui juris auctoritate requirere, et coarcte ac violenter in suum servitium revocare.* Scriptae ergo huic promissioni signum crucis ipsi praefigunt: et ab aliquo fratre coram omnibus lectam ponunt super altare. Monachi autem nullam promissionem faciunt, praeter eam tantum, quae in monasteriis fieri consuevit; solo duntaxat eremi nomine permutato. Enimvero et monachis et laicis introire volentibus, omnia dura et aspera proponuntur: videlicet extremitas, vel etiam nuditas vestium, penuria ciborum, propriae voluntatis aversio, durissimae correptionis asperitas, contumeliae, reprehensionum, laboris, et assiduae fatigationis instantia.

Haec, et hujusmodi multa, quae nimirum nos idcirco prosequi, et enumerare negligimus, quia haec eadem in monasteriis fieri regulari traditione meminimus.

337 CAPUT VIII. *De panis mensura, et spiritualibus exercitiis.*

Panis autem eadem in eremo, quae et in monasterio est mensura, hac tamen discretione servata, ut in diebus quidem refectionis sive singulae, sive binae, si totum vult frater comedere, reprehensioni non cogitur subjacere. In diebus vero jejunii, quia unusquisque frater lances habet in cella, illis semper librat, quod sibimet coenaturus apponat. Mensura autem illa hunc habet modum, ut superaddito quadrae dimidio dimidium buccellae totius appendat: quadra videlicet remanente integra semis. Et ut nulla dubietas super hujusmodi mensura remaneat, novem ornicum, vel tria anserum ova libratilancibus tantumdem pensant. Et de jejuniis quidem, et de mensura ciborum ista sufficient.

In caeteris autem spiritualis exercitii studiis, quae sit hic continui fervoris instantia, quae sollicitudo, quam vigil et operosa frequentia, timeo scribere; ne et meipsum forsitan eis cohabitantem, etsi non cooperantem, vana videar elatione jactare. Hoc tantum mihi dicere liceat, quia non parva hic diligentia est in flexionibus genuum, in disciplinis scoparum, et in caeteris hujusmodi: quae nimirum, frater charissime, quia eorundem haec satagentium vivis vocibus clarius potes addiscere, non expedit hic omnia litteris adnotare.

CAPUT IX. *De psalmodia.*

De psalmodia vero haec consuetudo est, ut cum duo simul commorantur in cella, duo persolvant in die Psalteria; unum pro vivis, alterum pro defunctis. Et illud quidem quod est vivorum, cum illis dicitur additamentis, quae B. Romualdus apponit, quae etiam nos non gravemur inserere; ne nos conqueratur forte novitius, quae sibi magnopere noscenda sunt, praeterisse. Decursis plane quinque psalmis, protinus subinfertur: *Gloria tibi, Trinitas, aequalis una Deitas, et ante omne saeculum, et nunc et in perpetuum. Orate pro nobis, omnes sancti Dei, ut digni efficiamur promissionibus Domini Dei nostri Jesu Christi. Pater noster.* His expletis, mox subditur: «Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit coelum et terram (**Psal. CXXIII**).» Et evolutis aliis quinque psalmis, tunc dicitur: *Te Deum Patrem ingenitum, te Spiritum sanctum paracletum, sanctam et individuum Trinitatem, toto corde et ore confitemur, laudamus, atque benedicimus, tibi gloria in saecula. Amen.* «Domine Deus, in adjutorium meum intende, Domine, ad adjuvandum me festina. Confundantur, et revereantur inimici mei, qui quaerunt animam meam. Adjutor meus, et liberator meus esto, Domine, ne tardaveris (**Psal. LXIX**).» *Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.* Quo finito rursus dicitur: *Adjutorium nostrum in nomine Domini.* **338** Haec igitur per quinquenos psalmos alternatim semper adduntur, donec Psalterium cum tribus Dominicalibus, nec non et totius hebdomadae canticis

expleatur. His etiam non neglectis, quae in fine Psalterii videntur adjecta, videlicet, *Te Deum laudamus*; *Nunc dimittis, Domine, servum tuum*; duobus symbolis; *Gloria in excelsis Deo*; *Pater noster*, cum fide catholica; postremo litaniae cum orationibus haec omnia consueto fine concludunt. Psalterium vero pro defunctis cum novem lectionibus dicitur, tribus nimirum per quinquagenos psalmos: qui autem solus moratur frater, Psalterium quidem vivorum totum per singulos dies adimplet; defunctorum autem sive medium, sive totum, juxta quod virium possibilitas administrat. Horarum autem psalmodia canonica omnino sicut in monasterio, ita hic per ordinem nihilominus tota persolvitur.

CAPUT X. *De silentii rigore*

Hoc autem inter caetera praetermittendum non est, quia in cellulis continuum tenetur, sicut revera in oratorio, ex more silentium: nec permittitur, ut illic alter alterum vel pro confessione loquatur, excepto si priori visum fuerit, ut novitiis, eorumque institutoribus ad tempus aliquantulum loquendi licentia concedatur. Si quid autem loqui indigent, ad Ecclesiam prodeuntes, quaeque sunt necessaria, manifestant. Est enim revera, ut experimento cognovimus, animarum magna destructio, ubi passim fieri colloquium in cella permittitur. Nam dum infirmi quique fratres, qui sub confessionis specie se invicem visitant, breviter explent quod coeperant, ad alia se mox frivola et otiosa, data semel procaci linguae libertate dilatant: et obliti repente quare convenerint,

mox fratribus suis, vel etiam prioribus detrahunt: et quos amare sinceriter, et pure debuerant, dente, ut ita loquar, livido mordaciter rodunt. Deinde ad saecularia transeunt, et quidquid est, quod in urbibus agitur, de eo in cellula disputatur. Necdum id ad aures vulgi fama pertulit, unde plerumque montium jam secreta complevit. Adde, quod absentibus arbitris, quanto reprehensionis securiores sunt, tanto, quidquid linguae confluxerint, liberius fundunt. Sicque fit, ut qui purgandi sese causa convenerant, cumulado linguae contagio a se invicem sordidiores abscindant.

CAPUT XI. *De monasticae institutionis observatione.*

Illud etiam non minima pars poenitentiae est, quod omni tempore sive aestate, sive hieme non calceis, non ocreis utuntur in cellulis; sed nudis semper cruribus, et pedibus consuetudo est permanere, exceptis his, qui graviori molestia infirmitatis urgentur. Regulare autem est monasteriis (**S. BENED. Reg. cap. 51**), ut ii, qui in viam diriguntur, foris non comedant, si eo die sperant **339** reverti. Cui videlicet observantiae illud etiam apud nos additur, ut sive ipso, sive alio die fuerit quis egressus, exceptis praecipuis festivitatibus, jejunos semper ad eremum revertatur: sin alias poenitentia non deerit.

De caeteris vero monasticae institutionis observationibus, quidquid in regulari et districto monasterio

tenetur, idem etiam hic caute et solerter nihilominus custoditur: videlicet de promptissima obedientia, ut quodcunque praecipitur, humiliter et ferventissime peragatur; de non dando, vel accipiendo sine jussione prioris, de proprio non habendo; ut dum sunt in claustro, quod est juxta ecclesiam, sive in festis diebus, sive omnibus incompetentibus horis silentium teneant; ut in capitulo, in oratorio, in refectorio regularem consuetudinem non postponant; ut cum hospitibus non loquantur; atque ideo a cellulis usque ad ecclesiam sive venientes, sive redeuntes, a censura silentii non recedant (**S. BENED. Reg. cap. 5, 33, 54; 3, 55, 42, 52 et 53**): enumerare postponimus, quia laciniosi styli fastidium devitamus.

CAPUT XII. *De pietate erga defunctos.*

Illud etiam silentio praeteriri dignum esse non ducimus, quia cum frater quispiam ex nostris obierit, qui videlicet nobiscum degunt, pro eo unusquisque septem dies jejumat, septem disciplinas cum millenis scoparum ictibus accipit, septingentas metanoeas facit, triginta insuper Psalteria ex more decantat, et unusquisque sacerdos septem missas illi pro sua persona persolvit, salvo eo, quod continuis quoque triginta diebus pro eo missarum solemnia in conventu communiter celebrantur. Haec igitur hujus loci regula nulla voti varietate postponitur; haec consuetudo circa defunctos districta prorsus, et inviolabili semper observatione tenetur.

Si autem quis fortasse novitius, vel quolibet modo injunctam poenitentiam morte praeventus consummare non potuit, mox ut ad fratrum notitiam res patefacta pervenerit, cum magno fervore tota poenitentia, parili facta inter eos divisione suscipitur: et quantalibet sit, brevi spatio per diversos afflictionis modos ovanter expletur. Pauca igitur de ea, quae nunc est, hujus eremi conversatione sufficient: ut per haec, quae breviter adnotantur, valeat colligi quid ex his, quae silentio praetermissa sunt, debeat aestimari.

CAPUT XIII. *Adhortatio.*

Haec itaque, dilectissime fili, quae de fratrum nostrorum tibi conversatione protulimus, diligenter intuenda prae oculis pone; vires etiam tuas velut in statera districtae examinationis appende: ut sive subsidas, sive magis emineas, dum triti metam jugiter contemplaris itineris, per anfractuum diverticula prorsus oberrare non possis. Nam et pictor imaginem **340** compilationis gratia sibimet pro scheda constituit, qui tamen ad mensuram tabulae, quae versatur in manibus, omnia redigit, et huic coaptata mutuati operis libramenta componit. Tu etiam nihilominus juxta modum virium, quem tibi coelestium charismatum Largitor infuderit, haec tibi sic in exercitium arripe, ut noveris, quantum cogaris ex necessitate minuere, vel quantum haec in te per accessum gratiae possis augere. Nonnulli nempe totam hebdomadam jejunando facile transigunt, quidam vero etiam bidui jejunium molestissime ferunt: sed in his exhibendis non dispar meritum

uterque sortitur, et robustus videlicet, qui fortia peragit; et debilis, qui ea, quae praevalet, minima non relinquit.

Quapropter difficile est definitivam communemque regulam super jejuniis constituere, ne cogere videamur vel fortiores a sua perfectione languescere, vel debiles viribus suis majora tentare: *Unusquisque enim proprium donum habet ex Deo, alius sic, alius autem sic.* Nam et apud antiquos Patres nostros, plerosque legimus exstitisse, qui etiam simul in communi congregatione viventes, non communem vivendi regulam tenuerunt. Vires ergo suas unusquisque considerans, non semetipsum inaniter fallat: non se simulata debilitate decipiat: sed prout viderit se posse, sub sobrietatis legibus, et abstinentiae se rigore constringat.

CAPUT XIV. *De iis qui arctiori vivendi genere se obstrinxerunt.*

Porro et inter nos quoque nonnulli fratres sunt, qui longe alia, quam hic scriptum est, via conversationis incedunt, et arctiori se non minimum vivendi lege constringunt. Alii siquidem nullo unquam tempore vinum bibunt, vel acetum quomodolibet hauriunt: alii vero ovis, lacte simul et caseo, suilla quoque pinguedine non vescuntur; plerique mattarum velut mollia strata despiciunt, et papyrinis ad quiescendum contenti sunt storeis, ita ut palearum quoque stramenta subjici prorsus abhorreant: alii asperrima quaeque cilicia tanquam mollia, ac delicata indumenta contemnunt, et loricis ad carnem ferreis induuntur. Non deest, qui totius anni

tempore per singulos non modo communes, sed etiam festivos, atque Dominicos dies, dimidio sit pane contentus. Hic idem frater per integrum et dimidium circiter annum quinque diebus hebdomadae cibum non tetigit, solis autem Dominica, et quinta feria comedere contentus fuit. Nunc etiam Dominicis diebus, et quinta feria post horam videlicet nonam sic uno pulmento reficitur, ut secundum prorsus ignoret.

Est etiam qui continentiae et sobrietatis amore non modo pomis, sed et caepis et porris, cunctis videlicet herbarum acruminibus se decreverit abstinere. Et qui utroque quadragesimali tempore singulis quibusque diebus, alliis geminato pugillo ciceris vivat, quinta vero feria semper, tertia autem raro panem solummodo comedat. Hic etiam lumbos suos ferrea **341** semper catena circumdat, ne quando modum sobriae refectionis excedat.

Confessus est mihi quidam ex senioribus nostris, quia cum solus in cella comederet, non sibi juxta pruritum famis alimenta citius indulgeret, sed remorando, ac protrahendo, raro videlicet, atque minutius micas potius quam frustra panis in os mitteret, et sic se inter ipsa corporis alimenta durius per inopiam cruciaret: ut ipse etiam cibus non tam resolveret quam puniret, et refectio potius videretur esse dicenda defectio, dum non delectando reficeret, sed affligendo potius castigaret. Corripui adolescentem nostrum indolis adhuc ephebae, acriori insuper verbere castigavi, quia cantabricii panis quadra vivebat in die, et ita vix demum, ut ad medium usque relaxaretur, obtinui; qui nimirum tunc ferrea loricatus interula a Dominico die usque in quintam feriam nullum penitus cibum sumpserat, tribus vero reliquis hebdomadae diebus solo pane vivebat. Habemus inter nos fratrem adhuc et

aetate juveniculum, et conversione novitium, qui totum implere Psalterium extensis in altum brachiis consuevit; per quinquagenos videlicet psalmos brachia fatigata deponens, sed antequam vel unum productionem psalmum decurrere valeat, iterum subrigens. Habemus et alium incurvum jam senem, qui duo Psalteria sub una brachiorum extensione decantat: unum videlicet cum canticis et litanis, multisque orationibus; alterum vero pro defunctis cum novem lectionibus.

Dicam, sed quis sciat, utrum fides assertioni fidelissimae praebeatur? Sed parvipendendum est, si humana temeritas arguat, quem summa Veritas falsitatis excusat. Idem senex, Dominicus nomine, nonnunquam uno die continuato cum nocte, novem Psalteria meditando decurrit, et interim pene semper utraque manu scopis armata nudum corpus afficit. Notandum autem, quia dum peragere satagit, nocte, vel die sibi dormire non vacat, sed aliquando genua flectens, dum caput terrae deponit, sic nudo repente somnus obrepit, quo videlicet solo contentus est. Hic mihi aliquando fraterna familiaritate conquestus est, quia cum novem sic Psalteria saepe modulando perficeret, ad decimum nunquam potuerit pervenire. Novi fratrem, qui se fateretur toties psallendo genua flectere, quot in se versus totum Psalterium contineret; cum videlicet Psalterium quatuor fere millia versuum habere dicatur, sicut asserunt qui supputandis operam dederunt.

Sed et haec prolixius idcirco non prosequor, quia et eos, de quibus loquer, offendere timeo: et illis cohabitare, quibus non cooperor, aliorumque narrare fervorem frigidus erubesco. Dignum autem credo robustis ac perfectioribus viris ista relinquere: sed et haec ipsa mitiora quae superius scripta sunt,

aliquantisper sub modesto discretionis libramine temperare; ut dum valentiores quique per altum virtutum pelagum citato fervent remigio currere, imbecilles etiam littoris vicina secantes, non compellantur haerenti lembo in arenosis syrtibus remanere.

342 CAPUT XV. *De eremitarum jejunio.*

Verumtamen ne quod scribimus, prorsus a regulae solutum lege nutare videatur, credimus unumquemque fratrem in cellula commorantem, nisi omnino aegrotus sit, ita ut decumbat quidem in lectulo, toto anni tempore, sive aestate videlicet, sive hieme, tribus per hebdomadam diebus jejunare in pane et aqua cum Dei adjutorio facillime posse: et quoniam Sabbato jejunare etiam canonicae traditionis authenticum est, non grave videatur fratri etiam Sabbato refectionem ad nonam horam usque differre; ut semel quidem ipso die reficiatur, sed tamen vinum atque pulmentum percipere ex hujus nostrae institutionis indulgentia non vetetur. Et hoc quidem aestate. Nam ab Idibus Septembris usque ad Paschale gaudium, quatuor per hebdomadam diebus noverit jejunandum: sed etsi aliquando tanta debilitas acciderit, hiberno etiam tempore die Sabbati aut leguminibus infusis, aut herbarum radicibus, sive etiam pomis solitum licebit aliquantisper temperare jejunium. Ita tamen ut si unum quodlibet horum sumat, aliud, nisi verae necessitatis causa dictaverit, non adjiciat. Postremo tamen propter pusillanimes, si hic necessitas omnino poposcerit, quae fieri permissa est in aestate, eadem Sabbatorum discretio servetur in hieme.

De festivitibus quoque, quae hiemali tempore celebrantur, in quibus nos asseruimus semel in die solere comedere, liceat geminare cibum, sicut mos est coenobitarum. Porro in duabus quadragesimis, videlicet, quae Dominicam Nativitatem, Resurrectionemque praecedunt, tertia quidem feria, et quinta pulmentum sumat; Dominicis autem diebus et praecipuis festivitibus, addita insuper quinta feria, etiam vinum bibat. Pulmento autem uno quadragesimali tempore contenti sint fratres, quando semel reficiunt; quando vero refectionem geminant, alterum prandentes, alterum coenantes accipiant. Reliquo autem anni tempore duo semper habeant. Dominicis quoque diebus, et maioribus festivitibus, si facultas affuerit, etiam tertium non negamus.

CAPUT XVI. *Discretio praelati in moderandis subditis.*

Discretionem tamen debilium in prioris arbitrio ponimus, nimirum ut ipse possibilitatem uniuscujusque consideret: et prout cuique viderit expedire, pie illis alimenta dispenset. Nam et nos approbamus, quod suis saepe discipulis B. Romualdus dixisse perhibetur: Dummodo, inquit, frater quilibet cellam non deserat, etiam carnes permittatur ex discretionem comedere, si tam inevitabilis videatur necessitas imminere. Addebat insuper: Tale enim propemodum est de eremo ad monasterium reverti, quale de monasteriali ordine ad saeculum asportari. Unde necesse est, ut **343** quicumque eremiticae praeest fraternitati, robur cujusque diligenter examinet, et juxta virium facultatem necessaria subministret.

Et quidem si omnes sub unius regulae mensura vivere praevalent, optimum est; alioquin si unus, aut fortasse plures indigent, quod ii, qui incolumes sunt necesse non habent, clam videlicet, et occulte sic infirmis pia exhibeatur humanitas, ut valentes sine invidiae stimulo in sui rigoris permaneant disciplina. Neque enim necesse est, quod uni casus irrogat, illico regulare omnibus fiat: cum et idem frater, qui hodie subveniri sibi per humanitatem postulat, secunda fortassis confortatus hebdomada, ejusdem humanitatis impendia non requirat. Nam et idem B. Romualdus, ut sui consueverunt referre discipuli, sic aestivi temporis hebdomadas alternabat, ut una quidem a Dominica in Dominicam in pane et aqua jejunando transigeret; alterius vero hebdomadae pulmentum quinta feria manducaret. De conversis quoque quantum jejunent, ejusdem prioris provideat diligentia.

CAPUT XVII. *De somni ratione.*

De somno quoque non tam dura quibusdam districtio quam modesta discretio necessaria est. Melius quippe est somnum carni temperata quadam dispensatione concedere, et ferventer postmodum in Dei laudibus excubare, quam summotenus soporatum dissolutis tota die labiis oscitare. Enimvero nuperrimis etiam praedecessoribus nostris consuetudo non erat, ut aliquo tempore dormirent in die; nos autem aestivis diebus dormimus quidem, sed ut indubitanter experti sumus, quidquid proventus in die dormientes amittimus, hoc et maturius nocte surgentes, et expeditius divinis insistentes obsequiis compensamus.

Notandum autem, quia ante nocturnae synaxis officium, si vel profundior adhuc nox, vel quolibet modo graves videntur esse vigiliae, repetere accubitus licet: post nocturnum autem omnino non licet. Unde nos, ut haec regularis observantia posset facilius custodiri, hoc instituimus, ut quotidie signum primitus ad vigiliam sonet, deinde expleto ex more Psalterio, vel quantum ratio temporis considerata permittit, sonante iterum signo, nocturnale peragatur officium: ut juxta diluculum, quo videlicet tempore gravius incumbit accidia, stantes nos et canonicis inveniatur occupatos officiis. Absit enim tunc nos sopori vel ignaviae cedere, qua videlicet hora constat Redemptorem nostrum destructo mortis imperio surrexisse; ne si tunc dormiamus, quando oriente solo corporeo, etiam interior noster homo lucem debet inocciduum expectare, quod absit, irrisio nobis videatur illa congruere: «Discipuli ejus nocte venerunt, et nobis dormientibus, furati sunt eum (**Matth. XXVIII**).»

Cavendum est autem, ne somno quis vel ad momentum quidem incompetentibus horis assentiat. Nam si sedenti quidem, vel etiam stanti frequenter obrepserit, postmodum cum dormire voluerit, **344** ab ejus oculis sopor abscedit. Sic nimirum dormitatio vigiliam, et vigilia dormitationem parit: cum et qui dormitat, invitatus postmodum vigilet, et rursus qui diutius vigilat, ex necessitate dormitet. Cui similem etiam indiscrete comedentibus saepe contigit. Hinc namque est, quod nonnulli ridicule delirantes, superfluo conqueruntur se coenare non posse, quod certe ex immoderati ingluvie prandii manifestum est provenire. Nam si frugalitatis metam in prandio non excederent, vespertinam mensam non tantopere fastidirent. Ut ergo coenare quis valeat, ac mox quiescenti

sopor incumbat, et sobrie prandeat, et dormitationis ignaviam non admittat. Nonnulli autem, quod praetereundum non est, ut nocte securius dormiant, et usque ad satietatem longis profundi soporis stertitionibus intumescant, dum adhuc dies est, psalmodiam anticipare festinant: quibus nimirum districte prohibendum est, ne antequam suo tempore Completorium dicant, psalmos incipiant.

CAPUT XVIII. *De psalmodia privata ac publica, nec non aliis eremitarum exercitiis.*

Psalterium autem unusquisque frater quotidie unum decantet, si vero pro defunctis vult addere vel totum Psalterium, vel medium, sive saltem tertiam partem, aut ex toto dimittere, ejusdem fratris relinquatur arbitrio; dum tamen meminerit omnem psalmodiae ordinem, viventium scilicet et mortuorum, sicut in monasteriis actitatur, explere. Quatuor autem illis diebus, quibus jejunandum esse censuimus, silentium teneant, nisi forte necessitas superveniens aliter imperaverit. In ipsis autem cellulis nunquam loquantur alicui, nisi forte aut omnino morentur inclusi, aut etiam sint juxta monasterium constituti. Sed nec alium cum alio fratre sive de proprio conventu, sive cum extraneo praesumat aliquando simul in cella comedere, vel ad comedendum alios invitare, ubi nimirum non licet etiam confessionem cum alio fratre verbis vulgaribus agere.

Si duo simul fratres in cella cohabitant, unus semper praesit, et alter obediat, juxta communis videlicet prioris imperium:

quod si uterlibet eorum novitius est, semel, aut bis in hebdomada post vesperam colloquendi licentiam habeant: at postquam novitius esse desierit, a mutua deinceps colloquutione cessabunt. A cellulis venientes, vel ad easdem redeuntes, sicut superius dictum est, semper silentium teneant. Cum signum sonuerit ad congregandos fratres, quicumque intellexerit, non habeat licentiam, dum se praeparat, remorandi in cellula, ultra quam quinque psalmos valeat decantare.

Caveat autem utilis frater, ne res suis necessitatibus deputatas, seu quaelibet utensilia deterere praesumat, vel incaute tractare: utpote vestes, ferramenta, vasa, vel his similia. Praesertim libros sanctos ita custodiat, ut nunquam manum super litteras teneat, nunquam fumo nigrescere, vel ignis odorem [f. ardorem] **345** permittat. Ponat autem juxta se quaeque sibi sunt familiarius necessaria, ut cum usum horum necessitas postulat, ipse ad exhibendum sibi frequentius surgat. Tantopere quippe vagatio est vitanda, ut nec per ipsam cellulam spatiari inaniter liceat. Porro si voluerit, calceis utatur in cellula.

Super metanoëis vero disciplinis atque palmatis, sive etiam brachiis extendendis in orationibus, caeterisque sancti fervoris exercitiis, nulla fratrem lege constringimus, quin potius suae committenda provisionis arbitrio judicamus. Sunt enim quibus horum aliqua non conveniunt, atque ideo tutum videtur, atque liberius, ut in talibus magis optio proponatur, quam definitiva regulae sententia praescribatur. Radant autem caput per menses singulos, exceptis quadragesimis duabus, quae nimirum sine lavacro capitis transigendae sunt. Balneis vero si fuerint incolumes, non utantur. Haec itaque nos remoto

omni austeritatis rigore, ideo sub tam modestae discretionis libramine constituimus, ut frater, qui de sua est salute sollicitus, institutionem salutiferam non abhorreat: et tamen si haec fecerit plenissime de omnipotentis Dei miseratione confidat. Verumtamen haec regula post nostrum teneat obitum: nam dum vivimus, assuetum minui, Deo largiente, non patimur institutum.

Illud plane summopere est cavendum, ne sub colore quis eremiticae vitae jugum detrectet obedientiae, imo tanto se arctiori obedientiae lege constringat, quanto hanc institutionem superexcedere coenobitarum regulam non ignorat. Saepe enim frater de cella ad cellam jubetur habiturus abscedere, nec aliquod utensilium, quae suo etiam ipse labore paraverat, permittitur asportare. Saepe optantes in remotione quiescere, ad peragendum opus compelluntur exire. Aliquando claves cellarum foribus subtrahuntur, et quam longo tempore nisi per singulos dies Dominicos non redduntur. Aliquando districtam sibi victus continentiam indicentes coguntur remissius vivere; volentesque reficere, compelluntur e contrario jejunare. Saepe post sagmarios frater procul ire praecipitur: saepe distrahendi vel coemendi gratia ad nundinas destinatur. Sed haec et alia quaecunque a priore mandantur, ita patienter, et humiliter sunt servanda, ac si fuerint divinitus imperata. Obedientia quippe et bona nostra commendat et negligentiae offensas excusat.

Ut ergo nostra sit remotio vel afflictio fructuosa, salutiferae sit semper obedientiae sale condita: et quoscunque boni operis vita nostra ramos expandat, in radice semper obedientiae necesse est coalescat. Enimvero nos omnia hujus institutionis praecepta minutius non describimus, sed multa quae et passim

nobis occurrunt, ex studio praeterimus. Quidquid enim in B. Benedicti Regula, quidquid in institutis, sive in collationibus Patrum est dictum, huic competere disciplinae perpendimus; tamen in unum hic cuncta colligere superfluum judicamus. Huc accedit quod ipsa cellula, et diuturna conversatio perseverantem efficaciter instruit, et per processum temporis rebus aperit **346** quod verbis perstreptibus explicare carnis lingua non possit. Unde nos ex pluribus pauca, eademque breviter perstringendo transcurramus, majoremque hujus sanctae disciplinae peritiam ipsi potissimum cellulae reservamus. Perseveret enim tantummodo frater in cella; illa habitatorem suum omnem vivendi ordinem plenius edocebit.

CAPUT XIX. *De cogitationibus vanis et nocuis non suscipiendis, vel expellendis.*

Nunc autem ex his quae versantur in mente, pro styli compendio breviter disputemus; ut in spirituali certamine dimicantem adversus cogitationes proprias, et pugnas diversas quasi quibusdam telis insuperabilibus instruamus. In primis igitur, fili, quicumque manus ad confligendum paras cum invisibili hoste conserere, satage mentem tuam ab omni suggestionum obrepentium impetu pervigili custodia communire: et sicut quisquillas, et quaeque purgamenta, quae de operibus manuum tuarum decidunt, in ignem protinus abjicis; ita nihilominus cogitationum tuarum motus in Deum projice. Et quoniam ipse ignis consumens est, illi superflua cordis tui ad consumendum trade; memorans illud apostolicum: «Omnem sollicitudinem vestram projicientes in

eum, quoniam ipsi est cura de vobis (**Hebr. XII; I Petr. V**).» Et Propheta: «Jacta, inquit, cogitatum tuum in Domino, et ipse te enutriet (**Psal. LIV**).» Unum quippe viriliter decertanti e duobus deesse non poterit: ut videlicet suggestionibus, aut ingredi tentantibus vigil semper obsistas, aut ingressas eliminare contendas. Sed facilius est hostiles impetus in vestibulo frangere, quam admissos extra moenia propulsare: tutius est arcere prae foribus, quam laribus intromissos in terga compellere.

Pone itaque tentationem quasi serpentem. Serpens nempe si ab ipso aditu praesto repellitur, sana sunt omnia: nil omnino corrumpitur, nil eorum, quae intus sunt, inquinatur. Si autem semel fuerit admissus, tametsi quavis instantia postmodum cogatur abscedere, de veneno tamen ejus, vel squammis necesse erit aliquid vel perexiguum remanere. Ergo sollicitus esto semper, ut tentationi principio nascenti velut armatus, et expeditus occurras (**II Cor. X**): et parvulos orientium cogitationum motus ad petram, qui est Christus, allidas. Crede frequenter experto, saepe certe tentationem quasi deliberantes admittimus, nobiscum videlicet primitus paciscentes, quod eam quantocius egeremus: sed licet suggestionem illam postmodum per egressum confessionis emittimus, licet poenitentiae nosmetipsos afflictione punimus, nescio quo pacto quibusdam pollutionis exclusae reliquiis diu post carere non possumus; et justo iudicio, qui prius volentes vano phantasmate jactabamur, nolentes postmodum acrioribus mordacis conscientiae stimulis pungimur.

347 CAPUT XX. *De gulae illecebris fugiendis.*

Et quia prima omnium gula adversus insipientes illecebrarum suarum consuevit arma vibrare, adversus hanc bestiam et ipse fervidus irrue, continentiae te telis accinge. Suadet illa ut modum refectionis excedas; tu tui corporis frenum tenens ad satietatem nunquam pervenias: suggerit forte lautiores cibos appetere; tu post peractum munus, quo cibi reponantur, attende. Si enim digne perpendimus, ejusdem fere vesaniae est esculentiores epulas inhiare, et anitergia cum eisdem in cuniculos mergenda depingere: aequae nimirum ambitio utraque ridenda est: quia sicut egestionum sordes melius pictura non tergit; ita etiam venter hominis suaves cibos a grossioribus non discernit. Porro autem fauces, et gula callent quidem suavitatem ciborum, sed ea diutius perfrui nequeunt, quia ventri protinus quaeque dentibus atrita transmittunt. Sic itaque alternis vicibus et gula, cui cibi sapiunt, ab eis in momento deseritur: et ventri non sapiunt, a quo diutius servantur. Explorat autem diabolus quid nos ad vescendum suavius judicemus: hoc igitur oblato, suadet tenaciam, ut exacuat gulam: nimirum dum hoc nulli dare disponimus, et tempus edendi congruum expectamus, interim mens nostra crapulae fit meditatorium, et male exundans lebes escarum.

Ut ergo materiam hujus vexationis amittas, projice quod male servatur: et protinus mens libera, deposito omni quo premebatur, erigitur. Quidam vero cum lautiores cibos non appetant, obtentu tamen levati, levandive jejunii refectionis frenum praecipiti libertate relaxant. Sed certum est, quia ciborum illa immoderata perceptio, corpus non tam viribus roborat, quam mole gravat, sensum obtundit, torporem ingerit,

somnolentiam parit; et dum utique ventositatem frequenter efflare compellitur, cor fixum in oratione vel psalmodia tenere, tumor, vel, ut ita fatear, languor incolumis necessario prohibetur. Si itaque vires insumendis alimentis exspectas, nunquam modum temperatae sobrietatis excedas: quia, quod salubre est corpori, constat etiam corporali amicum inesse virtuti.

CAPUT XXI. *De vestium paupertate, et vilitate amanda.*

Vestibus quoque vilibus et paucis esto contentus. Assuesce igitur, ut levi ac perexiguo semper induaris amictu. Quod quidem in initio non sine labore fit, sed procedente consuetudine, dum quasi in naturam vertitur, incommoditas frigoris facile mitigatur. Porro extremitas vestium, ciborumque penuria omnem avaritiam de corde monachi prorsus expellit. Ad quid enim mihi concupiscere quod nec alimentis, nec indumentis accrescat? Igitur et nuditatem pedum, et exiguitatem vestium, lecti duritiam, ciborum asperitatem, **348** aquae potum, percipiendo pulmentum, et caetera huiusmodi, incipientes quidem non sine quadam formidine perhorrescimus; perseverantes autem, et longanimiter insistentes, facilia prorsus, et tolerabilia deputamus. Asperitatem quippe frequentia mitigat, rigorem consuetudo commendat.

CAPUT XXII. *De nihil pro certo definiendo, et de cogitationibus discernendis.*

Hanc etiam tibimet indicere consuetudinem non graveris, ut aggressurum te aliquid, facturumve nunquam pro certo definias: sed potius, si Deo placere cognoveris, cum quadam videlicet conditione disponas, omnemque voluntatem tuam a Dei voluntate suspendas. Sic itaque ad agendum aliquid extrinsecus satage, ut supernae dispositionis arbitrium assidue versetur in mente: quatenus si conatus tuus obviantе cujuslibet difficultatis obstaculo frangitur, mens tua protinus ad divinae providentiae iudicium revertatur. Inter fluctuantes plane cogitationum inundantium impetus, mentem tuam quasi rete constitue: quae videlicet recta consilia, velut pisces, contineat; et vanas cogitationes effluere, atque elabi, velut repentina quaeque abominanda permittat. Discerne cogitationes, et non solum quae ad mentem veniant, sed etiam unde veniant, vigilanter attende. Animadvertе quod loquor; saepe namque malignus hostis praeterita peccata ad mentem revocat, ut eisdem rursum illecebris delecteris: saepe divinus Spiritus idipsum facit, ut in fletibus compungaris; et cum una eademque ad diversos exitus tendat, plerumque mens improvida, quid circa se agatur ignorat. Saepe a bono spiritu bona cogitatio peragendaе videlicet pietatis immittitur, cujus se auctorem callidus insidiator astuta persuasionе mentitur; ne scilicet bonum fiat, quod decepta mens ab adversario suggestum putat. Saepe dum psallimus, tanquam officiosis cogitationibus a diabolo vehementius oppugnamur; ut dum mens nostra quasi pium quid cogitare se considerat, ab intelligendo, quod psallit, oculos licenter avertat.

Porro dum psallimus, Deo nostro sacrificium laudis offerimus. Sed huic sacrificio pestilentes spiritus, velut harpyiae circumvolant, et pravas ingerendo cogitationes tanquam injectis illuc quibusdam stercorebus foedant: aut certe omnino diripiunt, si tentationibus nos infestando, ab oratione compescunt. Sed sicut sacrificia placare Deum, si nobis rapta sunt, nequeunt; ita et quae fuerint inquinata, auctori munditiae placere non possunt. Unde pari modo cavendum est, ne vel nos acquiescamus in tentatione deficere, vel hostis insiliens sacrificium nostrum cogitationis foedae contagione valeat inquinare. Sive autem Scripturarum meditationi deditus, sive operi cuiusvis sis intentus, frequenter ad orationem recurre, et terrae prostrato corpore, mentem ad coelum erige. Quo fit, ut et cor tentatio deserat, et ab oculis acedia diu sedentibus importuna discedat: verum **349** noli diu prostratus jacere, quia tunc diabolus, tanquam et ipsa mens jaceat, ad tentandum acrius infestare festinat, et mista somno cogitationum phantasmata subministrat. Quotiescunque enim occultus hostis dormitantis oculos palpitare conspexerit, mox taedioso cordi jaculum pravae cogitationis infigit. Quia tunc videlicet opportunum nocendi locum callidus insidiator invenit, cum mentem nostram a custodiae suae circumspectione languescere per oculi exterioris indicium deprehendit. Saepe manus ad orationem in modum signi salutaris extende, ut dum crucis imaginem conaris exprimere merito apud Crucifixum veniam debeas facilius impetrare.

CAPUT XXIII. *Contra omnes tentationes, mortis sepulturae que memoriam multum prodesse.*

In omni autem titillantis pugnae certamine, sepulcrum stude semper ad memoriam revocare. Ira fortassis effert animum, dirige protinus oculos ad sepulcrum; mox enim omnis amaritudo deponitur, dum quo furor humanus vergat, mens provida contemplatur. Superbiae spiritus inflat, sepulcrum ad mentem redeat; necessario etiam illic rigidae cervicis tumorem premimus: ubi cinerem nos procul dubio pulveremque pensamus. Quid superbis, terra et cinis? invidiae faces inflammant, et ad sepulcrum respice; et disce, quia qui tam cito ab hac vita discedimus, frustra bona temporalia aliis invidemus. Incentiva libidinis aestuant, sepulcrum doceat quam velociter humani corporis viror arescat, et quam superfluo voluptuosum corruptibili carni cubile substernitur, quam videlicet horrendae domus requies in proximo praestolatur.

Gulae pruritus illecebrat, sepulcro protinus ad mentem reducto, considera: quia dum carnem nostram delicate, vel tenere fovendo distendimus, cibum procul dubio vermium saginamus: eoque fit, ut quo plura comedimus, a pluribus comedamur: dumque ventrem molliter alimus, ingratissimis convivis pingua alimenta nutrimus.

Avaritiae stimulus incitat, ad sepulcrum praesto semper recurre, ibique condisce, quia mortalitatis ejus incassum stipendia plura congerimus, qui iter ipsum quod pergimus, tam brevi spatio terminamus. Accedia te, vel somnolentia

deprimit, sepulcrum te doceat pro aeternis nunc praemiis vigilare, in quo videlicet, te necesse est diutissime sine ulla postmodum remuneratione quiescere, quatenus qui aeternam requiem gaudii coelestis expectas alacriter, nunc cum propriae torpore desidia, momentaneo labore conflagas.

Vestium te nitor oblectat, ad sepulcrum recurre, atque perpende, quam vesane desipiant, qui exornare vile pulvisculum vestibus ambitiosis anhelant: qui nimirum idcirco lutum auro contegunt, sordibus munditias superponunt: quia quae vera sunt ornamenta interioris hominis non intelligunt. Vana gloria fortassis elevare te nititur, ad sepulcrum respice, et quo fine omnis **350** humana gloria claudatur, attende: «Omnis enim caro fenum, et omnis gloria ejus, quasi flos feni (**Isa. IV**).» Prurit lingua per ventosa, sive scurrilia verba diffluere, sepulcrum ad mentem redeat, et sicut a criminosa, sic etiam ab otiosa te, vel jocosa nihilominus loquacitate compescat. Illic nimirum perite valebis addiscere, quam districte nos expediat a cunctis hujus vitae vanitatibus declinare: et ne plura enumerando te diutius protraham, in omni pugnae surgentis articulo haec te sollicitudo non deserat, ut protinus mentis oculos ad sepulcra contemplanda convertas: quatenus dum te illic immundum abjectumque pulverem esse consideras, cervicem cordis adversus Conditorem in arrogantiam non extollas; dumque te conspicias procul dubio moriturum, jam te pulsantibus vitiis exhibeas velut mortuum. Esto quoque sollicitus, ut cum pravam tibimet cogitationem adesse persenseris, extenso pollice, protinus cor tuum signare festines: quatenus dum in ipsam carnem signum sanctae crucis imprimitur, continuo interior homo ad dimicandum cum

cogitatione perversa totis viribus excitetur. Sicque mens, sublato triumphali vexillo, hostibus suis viriliter obviet: et propriis sedibus, dum adhuc in vestibulo retardatur, exturbet.

CAPUT XXIV. *Quomodo confiteri debeas.*

Quod si aliquando consistens in cellula illicitum aliquid cogitando, vel etiam operando, peccaveris, unde te quantumlibet conscientia pavefacta remordeat, non statim confessionis gratia prodeas, vel propositi silentii rigorem frangas; ipsi autem Deo Domino nostro Jesu Christo interim confitere, et futurae jam confessionis, velut quasdam illi arrhas, in hunc modum trade: «Domine Jesu Christe, aeternae Pontifex, et sanctorum minister (**Hebr. IX**), ac veri tabernaculi sacerdos juxta ordinem Melchisedech, qui sanctum et immaculatum proprii corporis tui agnum, hostiam salutarem obtulisti Deo Patri in odorem suavitatis pro peccatis nostris, et sic non sine sanguine semel in anno in Sancta sanctorum intrasti, hoc est in ipsum coelum, ut appareas vultui Patris, tibi confiteor quia cecidi in hoc peccatum, quod oculos tuae majestatis latere non potuit. Unde et propter illud, et propter alia innumerabilia, et gravissima peccata mea non sum dignus infelices oculos meos levare ad coelum, vel ingredi in sanctam Ecclesiam tuam, aut etiam benedictum nomen tuum pollutis labiis meis exprimere. Quapropter lacrymabiliter obsecro immensam clementiam tuam, qui pro peccatoribus mihi que similibus mori dignatus es, ut hoc mihi clementer indulgeas, et ad veram fructuosamque poenitentiam me pervenire concedas.»

Quod si adhuc etiam quaeris, quomodo solus ad horam primam, sive completorium debeas confiteri, sic dicito: «Ego miserrimus et infelix confiteor coram Deo, tibi, sancta et gloriosa virgo Maria, et vobis, omnes sancti Dei, mea culpa, peccavi nimis per superbiam, in suggestionem, delectationem, consensu, cogitationem, **351** verbis, et opere. Propterea deprecor te, piissima Dei Genitrix, et vos omnes sancti et electi Dei, ut orare dignemini pro me misero peccatore. Intercedentibus vobis omnibus, misereatur mihi omnipotens Deus, dimittat mihi omnia peccata mea, liberet me ab omni malo, conservet, confirmet, corroboret me in omni opere bono, et absolvat me Deus ab omni vinculo delictorum meorum, et perducatur me Christus Dei Filius ad vitam aeternam. Amen.»

CAPUT XXV. *De his quae ad levandum pondus eremiticae austeritatis valent.*

Plane omni conatus instantia, summisque viribus enitere, ut ad lacrymarum gratiarum contemplationisque perfectionem possis attingere. Quod nimirum non ad hoc tantummodo proficit, ut in illo beatitudinis regno gradus superior acquiratur: sed ad hoc etiam, ut in hac ipsa vita quam ducis, omnis rigidae austeritatis horror abscedat; seseque quidquid distractionis, quidquid afflictionis amarum videbatur, in dulcedinem vertat. Cum videlicet amor timori, libertas successerit servituti, tunc necessitas in voluntatem vertitur, et

inenarrabili charitatis incendio suave fit et jucundum quidquid eatenus videbatur asperum et durum. Porro Israeliticus ille populus in vastitate eremi constitutus, cum et in Aegyptum jam redire non posset, et adhuc promissam terram, meritis praepedientibus, non intraret; laboris et itineris taedium, diversaeque necessitatis inopiam coactus est sustinere (*Exod.*). Sic nimirum, sic quisquis tenebrosam mundi hujus jam latitudinem sprexit; sed adhuc tamen ad perfectionis culmen, torporis astrictus ignavia non aspirat: multas aerumnarum, laborumque molestias necesse est perferat: utpote inter utrumque consistens, et mundanae prosperitatis qualicunque consolatione non utitur, et tamen adhuc supernae contemplationis lumine perfrui non meretur. A mundo siquidem avertit oculos, quem reliquit; et lumen necdum valet videre, quod quaerit; non habet jam de saeculari delectatione quod gaudeat, et spiritualem laetitiam non degustat, ad quam videlicet non ingenuo fervore festinat.

Quapropter, aut ad perfectionem totis nisibus elaborandum est, aut multa calamitatum tentationumque taedia perferenda. Durum sane est regalis curiae militiam sustinere: at postquam gratiam Regis adeptus, ejus coeperis lateri familiarius adhaerere, cubiculum frequentius ingredi, astare conspectui, mutua miscere colloquia, privatis interesse consiliis; totus mox ille militiae labor dulcis, et amoenus efficitur, inquietumque negotium quavis quiete suavius deputatur. Nimirum sine labore laboras, sine molestia satagis, sine vexatione discurras.

Festina ergo vitiorum passiones elidere, ut in cubiculum Regis admissus, ei valeas tanquam domesticus adhaerere; et mentis tuae acies eo liberius in lucis Auctorem intendat, quo

tenebrosa phantasmatum, vanarumque
cogitationum **352** caligo non obstat. Saepe autem dum
multiplici tentationum obsidione vallamur, divinae respectu
clementiae repente in contemplationem rapimur. Et sic velut
intra diversorium, magnificam Regis gloriam per occultas
rimas inspicimus; dum corpore foris posito, ventorum
procellas, et pluviarum inundantium turbines sustinemus.
Sicque quodammodo solus oculus deliciarum regalium
voluptate perfruitur, dum membra caetera flabris et
cruciatibus exponuntur. Ut ergo levigetur labor itineris,
tendendi sunt oculi ad requiem mansionis. Leve nimirum fit
omne quod peragimus; si prae oculis meta semper habetur, ad
quam festinamus. Illud quoque ad allevandum distractionis
eremiticae pondus non mediocriter proficit: si cibi parcioris
inopiam, et potus ariditatem, aliaque nonnulla carni contraria,
sibimet quis ad tempus indicit. Nam cum postmodum ad
consueta revertitur, consuetudinis regulam, remissionis
lassitudinem arbitratur: et collatione quadam facta, lucrum
caro non minimum deputat, his aliquid adjecisse, quibus tunc
contenta vivebat.

CAPUT XXVI. *Quomodo lacrymarum gratia possit acquiri.*

Sed quia lacrymis insistendum esse docuimus, consequenter
etiam quomodo ad ipsam lacrymarum gratiam possit attingi,
prout earum largitor infuderit, breviter intimemus. Quisquis
ergo non tam arido corde moerere, quam et lacrymarum
inundantia quaeris affluere; non modo te a strepitu negotiorum

saecularium remove, sed a fraterni saepe colloquii mutua te fabulatione compesce: omnes a te mundanae actionis curas, et sollicitudines amputa, et eas tanquam ruderae moles, et meatus obstacula ab obstructi fontis spiramine submovere festina. Sicut enim in caverna terrae de abyso veniens aqua colligitur; sed obicibus oppressa, non effluit; sic in humano corde considerata profunditate divini iudicii tristitia nascitur, quae tamen per fletum lacrymis erumpentibus non emanat; si terrenorum actuum sufflumen obsistat: tristitia quippe lacrymarum materia est: sed ut huius fontis possit ubertim vena profluere, satage cuncta negotii saecularis obstacula remove, et ut quod frequenter expertus sum, non omittam; ipse quoque spiritualis zelus, disciplina commissorum, correptio delinquentium, sanctae praedicationis alloquium, haec, et his similia tametsi sancta sint, et divina prorsus auctoritate mandata, lacrymarum tamen procul dubio noscuntur impedimenta.

Si igitur ad lacrymarum gratiam pia vis intentione pertingere, non solum a terrenis negotiis, sed a quorundam te aliquando spiritualium exercitiorum executionem compesce. Malitiam quoque, iram et odium, et reliquas vitiorum pestes de antro tui cordis elimina; ne si te accusatrix conscientia forte remordeat, mens tua intimi roris vacuefacta madoribus, ariditate formidinis contabescat, dicente Scriptura: «Arescentibus hominibus prae timore (**Luc. XXI**).» Sanctitatis quippe fiducia, et testis innocentiae conscientia **353** puram mentem quibusdam coelestis gratiae rivulis irrigat, et resolvit in lacrymas, duritiam squalidi cordis emollit, et profluendi meatum fletibus aperit. Sit ergo conscientia tua pura, munda, nitida; sit sincera, azyma, atque

ab omni labe nequitiarum spiritualium defaecata: et cum compunctio cordis erumpere properat, obex mordacis conscientiae non obsistat; neve cor pavidum dignae formidinis aliorum obstringat, et lacrymarum aqua versa in glaciem non currat: quanquam et metus criminum compunctionem aliquando pariat lacrymarum.

Sed aliud est timor servilis, aliud gratia spiritalis, qua videlicet holocausta medullata Deo super aram contriti cordis offerimus: et pingue sacrificium in odorem suavitatis salubriter adolemus. Quae nimirum sancti Spiritus gratia si defuerit, licet mentem ad supernam gloriam quis sublevare contendat; licet gehennae supplicia, vel praeterita peccata ad memoriam reducat, vel etiam Dominicae passionis mysteria recolat; propter haec tamen omnia lacrymae non erumpunt, cui mentis arcana peccatis exigentibus obdurescunt. Tu autem, sicut prudens et operosus agricola, agrum tuum indesinenter exerce, terram tui cordis, et corporis vomere sanctae disciplinae proscinde, glebas duritiae minutatim contere, vitiorum vepres extirpare contende; et sic paratus quotidie, tensis in coelum oculis superni imbris inundantiam praestolare. Nam summus Arbiter, ille videlicet occultus inspector, qui stat post parietem nostrum, «respiciens per fenestram, prospiciens per cancellos (**Cant. II**);» licet ad tempus aquam provida dispensatione contineat: si te sic solerter agentem, ac vigilem esse conspexerit, agrum in proximo uberibus proprii charismatis imbribus irrigabit; et ita diversis virtutum floribus ager ornabitur: ut qui eatenus squalidus ac sterilis videbatur, jam proventu exuberantium segetum feraciter cumuletur.

CAPUT XXVII. *De perseverando in eo vitae modo, quem semel quis arripuerit.*

Praeterea vitae modum, quem semel arripueris, perseveranter tene, constanter exsequere, ne scenica, quod absit, a temetipso videaris vertigine discrepare. Nolo igitur male volantis Icarī sequaris exemplum: qui nimirum dum modo summa penetrat, modo dimissis alis in ima declinat, inconstantiae suae diffrenata libertas in hiantis eum pelagi profunda praecipitat, ne forte; quod dicitur, multicolorem te nutans mutabilitas reddat; sed uniformem potius status gravitatis exhibeat. Persevera itaque in eo quod coeperis, et rectam consuetae vitae lineam tene; ne te novum semper variatae vitae diversitas reddat, sed in sanctae constantiae fundamento praefixae regulae consuetudo stabiliat; ut diuturnae consuetudinis usus obdulcet, quod tanquam amarum prorsus, et asperum infirmitas humanae fragilitatis abhorret. Exhibe te undique virtutum nitore conspicuum, et uniformi, ut ita loquar, veste sanctitatis ornatum, cui videlicet, nullus cujuslibet **354** vitii pannus videatur assutus. Inhonestum quippe videtur, atque ridiculum, si indutum te veste purpurea, sericis ocreis, calceis deauratis, solum te villosi arietis pileum inter multas ornamentorum infulas exhibeat rusticanum.

Quod dicere gestio, tale est: cum in afflictione jejunii, in censura silentii, in abjectae vestis asperitate Antonium praebeas; ne in levitate risus, vel facetiae dicacitatis

urbanitate, Democritum ostendas. «Quis enim consensus templo Dei cum idolis? Quae societas luci ad tenebras? Deo ad Belial?» (II Cor. VI.) «Modicum» enim «fermentum totam massam corrumpit (I Cor. V).» Sic igitur ager animae tuae virtutum segetibus floreat, ut nequaquam veprium aculei per incuriam inhorrescant. Sic ex una parte rectitudo videntes aedificet; ut ex altera vitio emergente, velut impacto ariete, quod aedificatum est, non vacillet. Esto itaque gravis incessu, maturus in verbo, piger ad vindictam, velox ad indulgendam poenitentibus veniam. In omnibus te exhibe consummatae virtutis exemplum, et, ut dicitur, undique te praebe teretem, atque rotundum: ut malleo nunc disciplinae contusus, et lima poenitentiae, sanctique certaminis expolitus, postmodum sine tinnitu, vel strepitu ponaris in ordine lapidum ignitorum.

CAPUT XXVIII. *Qualis eligi, et qualis esse debeat eremitarum prior.*

Quia igitur pro styli compendio qualiter conversari debeat eremita, utcunque descripsimus; qualis etiam esse eremitarum prior expediat, in calce opusculi breviter annectamus. Nec dicendus est ordo praeposterus, si is qui officio futurus est primus, in descriptione regulae ponatur extremus; cum et prius debeat in eodem proposito vivere, quam praeesse, omniumque se praebere debeat minimum, qui in regimine videtur esse praelatus. Cavendum itaque est, ne de monasteriali ordine prior eligatur inter eremitas; licet prudens, et doctus, vel regularibus disciplinis videatur instructus. Sed ex ipso proposito spiritualis frater eligatur, qui

videlicet jam coeperit eremitice vivere, et experimento didicerit contra spirituales nequitias dimicare; qui pugnas alieni cordis ex semetipso domestice colligat, et quod ex ore confitentis audierit, ex propria conscientia, velut trita manus ad praelium, recognoscat.

Stude itaque prior, ut te contiguus alloquar, quatenus quos prioratus officio superas, si possibile est, quantumlibet etiam vita praecedas. Vivida quippe, et efficax in discipulorum cordibus praedicatio est, aliis alimenta providere, providentem vero in jejunii rigore persistere. Optime vigilias praedicat, qui post longum psalmodiae decursum, signum excitandis fratribus pulsat: eloquentissime, dum tacemus, silentium commendamus: fructuose de extremitate vestium disputat, qui se pannorum conscissione deformat. Indumentorum vero juxta divitem nitore conspicuus, frustra cum Joanne pilos praedicat camelorum. Ultor injuriae patientiam **355** non suadet. Qui cumulandis pecuniarum quaestibus inardescit, ignem avaritiae in alieno pectore non exstinguit. Qui crebra vagatione raptatur, de remorandi censura frivolus disputator habetur. Qui autem cellulam perpetuus incolit, ad stabilitatis praeconium de toto corpore linguam facit; et cum os taceat, muta membra melius, quia et simplicius, clamant.

Vitae tuae semper habeto testem, qui et occulta bona tua in fratres aedificatoria debeat relatione transfundere, et famam tuam a sinistra possit suspicione purgare. Per planiora duc gregem tuum; sed excelsa interim discretus ductor ostende: quatenus dum dispensationi tuae deputant, quod remissius vivunt, et auctoritati Patrum districta, quae audiunt, ad conscendendam perfectionis arcem expeditius accingantur;

pudeatque ipsos ignobiliter in imis hebescere, qui per excelsa condiscunt praevios ingenue commeasse. Per recta gradientibus te supparem praebe: in delinquentes autem disciplinae vigorem zelatus exerce. Pro observanda intra conscientiam innocentiae puritate, noli virgam deponere disciplinae: sic tamen correptionis verbum ex labiis proferatur, ut fraterni amoris in pectore dulcedo servetur. Sicut plane capiendis avibus de manu stantis accipiter advolat: sic indignationis vox sine tuae mentis indignatione procedat. Nam et sagitta, cui infigitur, vulnerat: sanguinem tamen is a quo prodiit arcus ignorat. Notandum tamen, quia fragilis mens ab eremi perseverantia facilius frangitur, etiam si levis injuriae summotenus occasio praebeatur. Nam et gravis sarcina tanto minori deliberatione deponitur, quanto et ipse quodammodo suadere videtur humerus qui gravatur.

Facile igitur ab illorum cohabitatione disceditur, ubi quisque quotidiana frui victus inopia, rarissimam vero copiam tolerare jubetur. Unde temperata disciplinae arte utendum; ne quos afflictio privata debilitat, injecta durae correptionis asperitas sternat. Cujuscunque autem fortiter agentis exemplum, siquidem ex tuis est, suppressa persona, profer in medium, si autem extraneus, vocabulum exprimatur. Efficacius enim modernorum cohortantur exempla, quam veterum; et magnae confusionis pudor est, si cum sanctis viris in una simul aetate viventes, in rectae conversationis studio eis in aliquo non reperiantur aequales. Quandoquidem illos sola mentium ingenuitas roborat: istos autem diversorum temporum debilitas non excusat.

CAPUT XXIX. *De venientibus ex saeculo ad eremum.*

Si quando de saeculari habitu quis ad eremum converti voluerit, noli, juxta priorum normam, rudimenta monasterii suadere: sed si devotio vera ac sincera patuerit, in eremo, quam flagitat, conversionis aditum praebe. Eo quippe, ut lugens loquar, pleraque devoluta sunt monasteria, ut vitiosiores reperiantur ab eis ingressi: quam ii, qui nuper **356** sunt de mundani naufragii fluctibus eruti. Et certe simplici metallo monetae signum congruenter imprimitur: at postquam falsatus est nummus, difficile est ut ad veritatem monetalis regulae corrigatur.

Pateat igitur aditus venienti de saeculo, ut imprimatur quodammodo simplici superveniens figura metallo. Ingressus autem cellulam, non statim omnem consuetudinis regulam permittatur implere: sed diu quaerat, quod difficulter inventum, charius teneat. Postmodum vero processu temporis omnes sancto desiderio relaxentur habenae, et quidquid ardui mens spirabat, attentet: ut in ipso fervoris spiritu semitae sublimioris iter aggrediatur incedere, a qua postmodum pudeat ignobiliter declinare: et initii sui rudimenta pro exemplo semper ante oculos teneat, ut si non eminentiora conscenderit, ab his saltem dilabi, quae dudum coeperit, erubescat.

CAPUT XXX. *De his qui ex coenobitica conversatione ad eremum accedunt.*

Si autem de regula monasterii sit, qui ad eremum properat, supersticiosas quasdam monasticae disciplinae censuras, supervacuos tintinnabulorum clangores, cantilenarum multiplices harmonias, ornamentorum phaleras, et caetera talia, quadam sobriae reprehensionis arte dijudica, competenter extenua, sine damnatione depretia, inferens illud Apostoli: Quia «in Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque praeputium, sed nova creatura (**Galat. VI**).» Et iterum: Quia «Altissimus non in manufactis habitat (**Act. VII**).» Illud etiam ad Timotheum: «Quia corporalis exercitatio ad modicum utilis est, pietas autem ad omnia utilis est (**I Tim. IV**).» His igitur et hujusmodi documentis existimationem monasterialis ordinis quodam modestae censurae libramine supprime; ut dum in audientis mente fabrica consuetae vitae destruitur, praelatae solitudinis aedificium construatur: et ad standum se de caetero constanter accingat, qui se hactenus jacuisse considerat.

Si vero post peracti laboris diuturna certamina post edomatas maceratae carnis illecebras, cum jam se viderit quorundam vitiorum, velut totidem hostium, calcare cervices, coeperit immoderatus transacta despicere, et ea, quae praesto sunt, liberiori laude proferre; tunc coenobiorum sunt efferenda praeconia, et quaecunque in eorum discipulis aguntur, ad Dei gloriam referenda; ac salutaris obedientiae perhibenda sunt sacrificia; quatenus dum professio vitae communis extollitur, de singulari proposito, si qua forte subrepserat, arrogantia deponatur. Et nequaquam quasi de perfectioris vitae privilegio tumeat, dum plerosque in inferiori gradu tanto sublimius incedentes adhuc fortasse non aequat. Admonendus est, ut si quid agendum fortassis immineat, non

propterea quorundam more coenobitarum, velociter psallat: et sic de Psalterio ad negotium vice perversa, tanquam de pelago ad littus enatare contendat. Anxietatem quippe spiritus, callidus insidiator **357** immittit: quietum vero et humilem animum, ubi requiescat, princeps pacis inquirat. Respondeat igitur adversario suggerenti fabulosa, dum psallit: dum hoc, quod prae manibus est, officium perago, interim tace; postmodum si quid causa dictaverit, innotesce.

Quod si adhuc pertinacius ingruit, et obfirmatus insistit, utrumque simul, et id quod mittitur, et eum qui miserit maledicat. Adjiciat quoque verbis eum terrere minacibus, dicens: Me infelix desere, et tremendum iudicii diem ante oculos pone, in quo videlicet juste damnandus es, et perpetuis postmodum flammis ultricibus exurendus. Qui nimirum terror plurimum valet ad superandam pugnam, et ad effugiendam versuti insidiatoris astutiam. Hinc est etiam, quod praemissis orationibus exorcismi, semper ex ecclesiastica traditione subjungitur: Qui venturus est judicare vivos et mortuos, et saeculum per ignem: ut dum malignus spiritus tanta formidine in tentatione percellitur, a creatura Dei territus expellatur. His et hujusmodi telis commilitones tuos subtiliter instrue, et in acie cum adversariis jugiter dimicare praevious doce.

CAPUT XXXI. *De patientiae virtute, illi qui praeest maxime necessaria.*

Plane cum omnibus debeas florere virtutibus, qui ad virtutis exemplum es super alios constitutus, patientiae virtuti

propensius studeas: omnigenae adversitatis obstacula per patientiam vince. Patientia te durum lapidem, imo insecabilem praebeat adamantem. Adamantis quippe sigillum formam caeteris lapidibus imprimit: sed vicissim in se nullius soliditatis imaginem prorsus admittit. Mens quoque tua si irruentibus adversis nulla se perturbatione mutaverit, velut alieni in se lapidis imaginem non accipit: imo suum aliis characterem imprimit, dum quidquid adversitati acciderit, in salutem sibi suavitate mentis, et animi tranquillitate convertit. Aut nunquam, aut raro capitulum cum fratribus celebretur, quo missa metanoea te non accuses; ultro etiam in te scoparum disciplina procedat, humili satis auctoritate deposce. Si vel tuum, vel cujuslibet fratris laesum adversum te animum senseris, noli quiescere, donec studeas vulnus mentis, prout causa dictaverit, vel corripiendo, vel mulcendo, vel etiam satisfaciendo sanare. Idcirco autem super prioris officio diutius verba protrahimus, quia divina gratia praeduce, omnem subjectorum perfectionem in ejus pendere magisterio non ambigimus. Quod enim stomachus in humano corpore, hoc propemodum prior est in fratrum spiritualium congregatione. Sicut enim de stomachi receptaculo vigor et robur per omnia corporis membra diffunditur; ita nimirum de bene administrato **358** praesidentis officio omne corpus in charitatis compage degentium vegetatur.

*CAPUT XXXII. Non perfecta et consummata
eremiticae vitae instituta, sed leviora quadam*

*hujus conversationis principia in hac regula
contineri.*

Obsecro autem ne me, fratres mei, districtiori quam hic legitur, lege viventes, dissolutionis arguant, et austeritatem eremi temperasse, austerioris forte censurae quam debeant, suggillationibus reprehendant. Nam cum Israelitae illi carnales decidentibus Benjamin filiis venialiter pereunt, unamque ex Israel cecidisse tribum lacrymabiliter gemunt, et amaris fletibus et ululatibus conqueruntur: quid nobis agendum est, cum videamus inter ecclesiasticae disciplinae reliquos ordines eremiticae professionis numerum eatenus imminutum; ut in plerisque terrae provinciis non ambigamus funditus esse deletum. Parcendum est ergo Benjamin, egregiis videlicet, ac robustissimis inter Israelitas caeteros bellatoribus; quatenus venialis, et moderata discretio per posteritatis incrementa multiplicet, quos utique districta severitas, vel potius humana fragilitas annullavit. Et sic tribuum numerus constet, dum eam, quae periisse videbatur, austeritas temperata conservet. Nam et illud quoque non excidit, quod sancti apostoli, qui missi fuerant crucem Christi humano generi praedicare (**Act. XV, XXI**), omniumque virtutum adoptionis filios documentis imbuere, inter ipsa nascentis fidei rudimenta, hoc solum quibusdam praeceperunt gentilibus: ut abstinerent se ab immolatis simulacrorum, et sanguine, et suffocato, et fornicatione. Imponentes quippe minima, non prohibere majora; ut qui novae doctrinae duritia poterant deterreri, quandoque ad fortia convalescerent praeceptis mitioribus invitati; et a parvis, ac

levibus, velut pueri adhuc lactentes, inciperent, ut graviora legis divinae mandata in perfecta postmodum aetate valenter implerent.

Nos etiam, qui spiritalis infantiae crepundias teximus, et lactantis adhuc eremitae, ut ita fatear, incunabula fabricamus; dum debiles quosque, nostrique consimiles per planiora deducimus, expedite praecinctos ab ardui montis ascensu minime prohibemus; quatenus imbecilles adhuc sic lactis liquor enutriat, ut valentes, ac vividos corpulentioris sibi soliditas non repellat. Hoc autem ex divinae clementiae bonitate confidimus, quod quisquis illa peragere, quae in hoc opusculo scripta sunt, augendi provectus intentione studuerit, non laedetur a morte secunda, nec delebitur nomen ejus de libro vitae, sed Agnus ille, qui eum post se crucis suae conspicit gestatorem, in coelesti Jerusalem ascribet sibimet procul dubio cohaeredem (**Apoc. XX, XXI**). Amen.

Sit nomen Domini benedictum.